

گزارش روزنامه صبا از روند برگزاری مهمترین جایزه ادبی سال

جایزه جلال و چالش‌های

سمیه خاتونی
گفت و گو

در این گزارش ابتدا مختصری به تاریخچه جایزه جلال خواهیم پرداخت و سپس با توجه به چالش‌های مطرح شده به سراغ بر گزار کنندگان این رویداد حامد محقق؛ معاونت شعر و ادبیات داستانی خانه کتاب و ادبیات ایران، مسعود کوثری؛ دبیر هفدهمین دوره جایزه جلال و ابراهیم حسن بیگی دبیر علمی دوره سیزدهم رفته و سوالات خود را از روند برگزاری جایزه ادبی جلال مطرح کرده‌ایم. در انتها با آسیب شناسی مختصری از حوزه رمان و داستان بر روی چالش‌های دیگر در این حوزه عنوان شده است.

درباره جایزه جلال

«جایزه ادبی جلال آل احمد» یک جایزه ادبی دولتی است که به منظور معرفی آثار برگزیده ادبیات داستانی در ایران پایه گذاری شده است. این جایزه به نام جلال آل احمد نویسنده مشهور ایرانی نام گذاری شده است و با تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی در سال ۱۳۸۷ نخستین دوره خود را در سالروز تولد آل احمد آغاز کرد. بنیاد شعر و ادبیات داستانی ایرانیان برگزار کننده هفتمین دوره برگزاری این رویداد ادبی می‌باشد. مؤسسه بنیاد شعر و ادبیات داستانی ایرانیان قرار است در آذر ماه هر سال مقارن با تولد جلال آل احمد جشنواره «جایزه ادبی جلال آل احمد» را برگزار کند. هدف از اهدای جایزه، «ارتقای زبان و ادبیات ملی-دینی» از رهگذر بزرگداشت پدید آورندگان آثار برجسته، بدیع و پیشرو است. در این جایزه ادبی تمام کتاب‌های ادبی شامل رمان، داستان بلند، داستان کوتاه، مستند نگاری و نقد ادبی که در طول یک سال از انتشاراتی‌های مختلف چاپ و منتشر شده‌اند، بررسی خواهد شد و آثار برگزیده و شایسته تقدیر، معرفی خواهند شد. مسلماً دسترسی به مجموعه آثار چاپ شده در طول یک سال ادبی، تنها به کمک و همت خانه کتاب و ادبیات ایران شدنی است. با همین رویکرد معاونت شعر داستان خانه کتاب ایران مسئول برگزاری این رویداد ادبی است. این مجموعه با دسترسی دقیقی که به کلی آثار چاپ شده در موضوعات مختلف دارد، نسخه فیزیکی و دیجیتال و همچنین

اطلاعات دقیق از آمار نشر در این چهار بخش، هر ساله این رویداد را زیر نظر وزارت فرهنگ ارشاد اسلامی و خانه کتاب ایران برگزار می‌کند. همچنین دبیر جایزه جلال هر ساله از سوی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی وقت انتخاب می‌شود و پس از آن دبیر با مشورت مسئولین مرتبط و اعضای فعال هیئت انتخاب و داوری را انتخاب می‌کند و در هر بخش معمولاً سه داور معرفی می‌شوند که در یک بازه زمانی مشخص آثار منتشر شده را بررسی کنند.

هیئت انتخاب در چند مرحله نتیجه بررسی خود را با دبیر علمی جشنواره و نماینده شورای عالی انقلاب فرهنگی به بحث می‌گذارند و استدلال‌های خود را از انتخاب هر اثر ارائه می‌دهند. در هر مرحله آثاری که توانسته باشند با دفاعیه‌های استدلالی، حداکثر آرا را اخذ کنند به مرحله بعد راه پیدا می‌کنند. بدین ترتیب در هر مرحله تعدادی از آثار حذف و اندکی به مرحله بعد راه پیدا می‌کنند و در انتها در هر بخش نام برگزیدگان و نامزدهای ادبی به صورت رسمی اعلام می‌شود و در نهایت در روز اختتامیه آثار برگزیده و شایسته لوح تقدیر؛ جایزه ادبی جلال را دریافت خواهند کرد.

دبیران جایزه ادبی جلال

هم اکنون قطار جایزه جلال به ایستگاه هفدهم رسیده است و دبیر علمی این رویداد را پیش از این در دوره‌های متوالی به ترتیب؛ دوره اول؛ محمدعلی رضائی، دوره دوم؛ علی اوجبی، دوره سوم؛ چهارم، پنجم و ششم؛ مجید حمیدزاده، دوره هفتم و هشتم؛ محمدعلی مهدوی‌راد، دوره نهم؛ منیژه آرمین، دوره دهم؛ شهریار عباسی، دوره یازدهم؛ محمدرضا بایرامی، دوره دوازدهم؛ محمدرضا شرفی‌خوشان، دوره سیزدهم؛ ابراهیم حسن بیگی، دوره چهاردهم؛ مریم بصیری، دوره پانزدهم؛ و جیهه سامانی، دوره شانزدهم؛ گلعلی بابایی و در دوره هفدهم دبیری علمی این رویداد را مسعود کوثری بر عهده دارد.

اما آنچه که در جایزه جلال مهم دانسته می‌شود و این رویداد ادبی سعی کرده است در طول این سال‌ها آن را حفظ کند، ثبات رویکرد جشنواره در انتخاب آثار است.

ابراهیم حسن بیگی:

ثبات رویکرد رویداد ادبی جلال در همه دوره‌ها

ابراهیم حسن بیگی دبیر علمی دوره سیزدهم جایزه جلال در این باره گفت: ما در انتخابات ریاست جمهوری، با تغییر هر رئیس جمهور شاهد تغییر رویکرد دولت و همچنین در سیاست‌گذاری‌ها هستیم، اما در جایزه جلال اینگونه نیست. این جایزه‌ای است که چارچوب آن از قبل تعریف شده و دبیر علمی و دبیر اجرایی وظیفه دارند بر اساس آن چیزی که برایشان مشخص و تعریف شده است، عمل کنند.

وی درباره ثابت ماندن رویکرد جایزه جلال در طول این سالها و اینکه این روند را مثبت و یا یک آسیب قلمداد می‌کند، گفت: شاید از همان اول تعریف و چارچوب درستی از روند کار در دست بوده اما پس از برگزاری ۱۶ دوره، لازم است که با تجارب دوره‌های گذشته و تغییراتی که طی زمان در جامعه ادبی ایران رخ داده، این رویداد با شرایط فعلی بازآفرینی شود. حسن بیگی تاکید کرد: برای این کار لازم است همه دوره‌ها بررسی شود، نقاط قوت و موثر حفظ و باید در برخی جنبه‌های مفعول مانده چارچوب‌های تازه‌تری برای رویداد تعریف کنیم.

حامد محقق:

جایزه جلال شفاف‌ترین جایزه ادبی ایران است

حامد محقق در پاسخ به این پرسش که آیا لازم نیست با توجه به نیاز ادبی جامعه امروز و تغییرات اجتماعی و فرهنگی، در مفاد و مصوبات این رویداد ادبی تغییراتی رخ دهد؟ گفت: اینکه سیاست‌گذاری جایزه جلال با تغییر دولت‌ها از رویکرد و مسیر اصلی خود خارج نشده است یک امتیاز محسوب می‌شود و نکته مثبت رویداد ادبی جلال است. این رویداد کاملاً بر اساس سیاست‌گذاری که طبق مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی به صورت واضح توضیح داده شده، برگزار می‌شود و یکی از دلایل تداوم آن همین نکته است که آیین نامه‌اش کاملاً مشخص و روشن است و هر جستجوگری می‌تواند آیین نامه رویداد ادبی جلال را در مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی